

Francouzská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast: „Soudní spolupráce v občanských věcech“

(FF JU České Budějovice, 2009, 110 stran)

Cílem práce Veroniky Příhodové je analyzovat překlady vybraných francouzských terminologických kolokací z příslušné tématické oblasti. Analýzu provádí pomocí elektronického korpusu, který sama vytváří v programu ParaConc, paralelní soubor textů se pak stane součástí korpusu CORTE.

V úvodních krátkých kapitolách diplomantka nejprve vysvětluje základní lingvistické pojmy, dále informuje o korpusové lingvistice, poté charakterizuje texty, které do svého korpusu zahrnuje, a zmiňuje se o programu ParaConc. Následně uvádí morfologické struktury kolokací, které si pro analýzy zvolila. Hlavní část práce spočívá v hodnocení míry správnosti překladu.

Pokud jde o analýzu morfologických struktur kolokací, diplomantka užívá typologie kompozit dle Mathieu-Colase. Jak autor definuje pojem kompozitum? Dále, proč je výraz *tous* (str. 23, *tous les États membres*) určován jako Adv.? Proč diplomantka klasifikuje jinak kolokaci např. *droit comparé* a jinak *autorité saisie*? Co míní autorka termínem „nominální kompozitum“? Ptám se tak zejména v souvislosti s tvrzením na str. 33, „.... struktura N+Adj.....potvrzuje převahu francouzských nominálních kompozit“.

Překlady kolokací, které diplomantka analyzuje, dělí do tří kvalitativních kategorií – správné, nepřesné a chybné. Jako správné jsou hodnoceny ty překlady, ve kterých bylo užito závazného termínu z příslušných databází či které byly přeloženy ve shodě se slovníkovým ekvivalentem. Pokud databáze nebo slovníky neobsahují kolokaci jako celek je kritériem správnosti databázová nebo slovníková ekvivalence částí kolokace. Jako nepřesné (a tedy nesprávné neboť diplomantka pak za nepřesné překlady navrhuje správný překlad) jsou hodnoceny ty překlady, které neodpovídají definici správného překladu, ovšem nemění zásadním způsobem význam originálu. V čem spočívá hodnocení této části práce? V tom, že zhodnotím, zda diplomantka správně vyhodnocuje jednotlivé zkoumané překlady. To je ovšem záležitost dosti nesnadná a reflektuje úskalí, které s sebou přináší zvolená metodologie. Ta úskalí jsou následující:

1) překlad textu nebyl vždy pořízen z francouzského originálu. Oceňuji, že diplomantka si je toho vědoma a dokonce v případě pochyb konzultuje anglické verze. Ovšem nečiní tak vždy, pro každou kolokaci, takže např. vyhodnocuje jako nepřesný překlad na str. 66 : *autorité parentale* – v české verzi je *rodičovská zodpovědnost*, v anglické *parental responsibility*.

2) problém kontextu – fakt, že překladatel nepřekládá doslovně struktury kolokací jejich databázovými či slovníkovými ekvivalenty, nemusí být vždy příznakem nesprávnosti (či nepřesnosti). Jakýkoli překlad je třeba hodnotit v širokém kontextu – nejen jazykovém, ale i situačním. Opět oceňuji, že diplomantka tak činí, v mnoha případech velmi podrobně, v jiných nikoli. Tam, kde podrobný kontext není uveden, je velmi obtížné určit, zda diplomantčin soud je správný. Nelze probírat případ za případem, pouze mohu říci, že v určitém počtu překladů, kde uvádí podrobný kontext, bych se závěry o nepřesnosti (a tudíž implicate nesprávnosti) polemizoval (např. str. 47 k termínu *nestátní úřady*, zde se navíc jeví, že překlad byl pořízen spíše z anglické verze, či str. 58 – *povinnost uspokojit věřitele* apod., či str. 61 termín *opérationnel* atd.).

3) problém věcné, právní stránky překladu. Pro skutečně fundované zhodnocení správnosti překladu je třeba vzít v úvahu i všechny právní důsledky užitého výrazu v kontextu celého právního systému (jak evropského tak národního). Oceňuji, že diplomantka tak v některých případech činí. V jiných nikoli, i když by to možná bylo třeba (např. v případě kolokace *autorités de poursuite*). Zajímavým příkladem je kolokace str. 62 *signification ou notification à personne*. Diplomantka zde velmi podrobně vypočítává, jaké typy doručení zná Česká pošta a vztahuje je k překládaným kontextům. Táží se, zda je záhodno specifické termíny národního operátora zavádět do textu evropského práva. Otázka postihuje zajímavý translatologický a právní problém.

Obecně k metodě – důsledné řazení nedoslovných nenormativních překladů kolokací do překladů ne správných (sic, neboť zbylé kategorie jsou překlad nepřesný a chybný) může mít určité důsledky pro překladatelskou praxi: vysíláme tak signál, že správný překlad je doslovný překlad konvencionalizovaný určitou normou (slovník či víceméně spolehlivá databáze). To je jistě žádoucí v případě pevně daných a silně lexikalizovaných kolokací-termínů. Ovšem domnívám se, že postup nelze radikálně aplikovat na případy volnějších spojení, kterými mnohé diplomantkou analyzované kolokace jsou. Bylo by tedy možné poněkud relativizovat tvrzení v závěru práce na str. 95, kde píše o velkém počtu špatných překladů (zde se domnívám, že pod pojem „špatný“ zahrnuje i kategorii „nepřesný“, a ta, jak jsem podotkl, obsahuje nejen jeden sporný příklad).

Veronika Příhodová odvedla hodnotnou a pečlivou práci. Její zamýšlení nad problémem ekvivalence v rámci zvolené metody jsou fundovaná, v mnoha případech ukazují, že si je výše uvedených úskalí metody vědoma. Naznačuje to i v závěru, kde poznamenává, že by bylo lépe hodnotit menší počet kolokací, ale více do hloubky. V celé práci prokazuje, že je schopna odborných analýz. Celková jazyková a formální úroveň práce je výborná.

Přes výhrady k metodologii práce doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat známkou **výborně minus**.

V Českých Budějovicích dne 23. května 2009.

PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

